

Sygn. akt VI Ga 405/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Marta Zalewska

Protokolant: Barbara Ćwiok

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2017 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: Skarbu Państwa Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo L. w L.

przeciwko: J. B.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w K. V Wydziału Gospodarczego z dnia 31 sierpnia 2016 r., sygn. akt V GC 290/16 upr

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

I. zasądza od pozwanego J. B. na rzecz Skarbu Państwa – Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo L. w L. kwotę 326,55 zł (trzysta dwadzieścia sześć złotych 55/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwot:

- 161,35 zł od dnia 02 lipca 2015 r. do dnia zapłaty,

- 165,20 zł od dnia 14 sierpnia 2015 r. do dnia zapłaty,

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 120,00 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem kosztów procesu,

III. nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w K. kwotę 30,00 zł (trzydzieści złotych) tytułem opłaty od pozwu,

2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 60,00 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym,

3. nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Rzeszowie kwotę 30,00 zł (trzydzieści złotych) tytułem opłaty od apelacji.

Sygn.akt VI Ga 405/16

Uzasadnienie wyroku z dnia 12.01.17r. w trybie art. 505¹³ § 2 kpc.

W dniu 31.08.2016r. Sąd Rejonowy w K. V Wydział Gospodarczy wydał wyrok, którym oddalił powództwo w całości i zasądził na rzecz pozwanego koszty procesu. Ustalenia faktyczne i podstawę prawną wyroku sąd I instancji podał

w uzasadnieniu wyroku, które otrzymali obydwaj pełnomocnicy i nie ma potrzeby powielania tego w niniejszym uzasadnieniu.

Powyższy wyrok apelacją zaskarżył powód. Sądowi I instancji zarzucił naruszenie:

- art. 5 kc polegającego na uznaniu, że obciążenie pozwanego rekompensatą 40 euro stanowiło naruszenie zasad współzycia społecznego oraz nadużycie prawa przy uznaniu, że opóźnienie w zapłacie należności wynoszące 10 dni jest nieznaczne

- art. 40 ust.1 Ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych polegające na przyjęciu wykładni, iż dla skutecznego dochodzenia rekompensaty wierzyciel obowiązany jest wykazać fakt prowadzenia windykacji oraz fakt podejmowania konkretnych czynności windykacyjnych.

Na tej podstawie wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenia kosztów postępowania za obie instancje. W uzasadnieniu naprowadził m.in., iż nie można uznać, iż obciążenie kwotami rekompensaty za każdą z transakcji stanowiło naruszenie zasad współzycia społecznego zważywszy, iż okres opóźnienia wynosił 10 dni i nie miał charakteru incydentalnego, co wynika z wyroku Sądu Okręgowego w R. sygn.akt VI Ga 372/15. Zastosowanie art. 5 prowadzi do zniweczenia celu regulacji wynikającej z art. 10 Ustawy tj. terminowego regulowania zobowiązań.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania w II instancji. Powołując się na wyrok SN III CZP 94/15 wskazał, iż powód nie byłby zobowiązany do wykazywania faktu poniesienia kosztów windykacji jeżeli faktycznie by je poniósł. W sprawie nie wynikało, by powód poniósł koszty odzyskiwania należności, które przewyższałyby koszty wysłania wezwania do zapłaty. Żądanie pozwu przekracza wartość umowy, w tym odsetek ustawowych i dlatego jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Jedynym kosztem to koszt wysłania wezwania do zapłaty. Strony pozostają w stałych stosunkach handlowych i opóźnienia w żaden negatywny sposób nie oddziałują na relacje handlowe stron, a jedynie powodują naliczanie odsetek ustawowych, co pozostaje w sprzeczności ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem uprawnienia powoda do rekompensaty. Dochodzenie teźże rekompensaty jest jedynie uprawnieniem, a nie obowiązkiem strony.

Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik pozwanego uzupełnił, iż od drugiej połowy 2015r. pozwany przeorganizował swoje zasady płatności, tj. rozszerzył linię kredytową poprzez wzięcie większego kredytu i od tego okresu nie ma już opóźnień w płatnościach w stosunku do powodowego Nadleśnictwa, a nie było to możliwe wcześniej, gdyż rozszerzenie linii kredytowej wymagało spłaty dotychczasowych kredytów. Żaden przedsiębiorca pozostający w stałych stosunkach gospodarczych ze swoim kontrahentem nie naliczyłby kary za kilkudniowe opóźnienia przy ciągłej niezakłóconej współpracy.

Pełnomocnik powoda uzupełniająco wskazał, iż w razie gdyby Sąd uznał brak podstawy ustawowej do uwzględnienia powództwa, to podstawą taką winieni być § 4 umowy stron, w którym strony zastrzegły zapłatę kwoty 40 euro na podstawie art. 353 § 1 kc.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda była zasadna. Sąd w całości podzielił zarzuty apelacyjne oraz uzasadnienie ich. Uzasadnienie przywołanej w sprawie uchwały SN sygn. III CZP 94/15, które sąd w tym składzie podziela, nie pozostawia wątpliwości, iż obowiązek zapłaty 40 euro za każdą transakcję, a takie należy uznać każde z zamówień objętych odrębnymi fakturami, nie pozostaje w zależności od poniesienia przez drugą stronę umowy kosztów windykacji. Zapis art. 10 Ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych miał na celu, podobnie jak cały zamysł ustawodawcy pochodny dyrektywie unijnej, zapobiegać zatorom płatniczym, opóźnieniom w terminowym regulowaniu płatności między przedsiębiorcami. Przepis ma charakter bezwzględnie obowiązujący. Z powyższego prawa powód nie musi, lecz może korzystać, lecz w świetle oceny konkretnych okoliczności sprawy nie sposób uznać, iż powód nadużył swego prawa w dochodzeniu przymusowym od pozwanego w/w roszczenia, mającego przecież charakter ryczałtowy,

niezależny od czasokresu opóźnienia w płatności. Przyznać należy, iż okres opóźnienia nie był znaczny, nie były też znaczne kwoty należności głównych, niemniej nie może zasłaniać się pozwany zasadami współżycia społecznego w sytuacji, gdy czyni z zarzutu z art. 5 kc niejako zasadę, czy proceder, przy stale występujących opóźnieniach w płatnościach wobec nadleśnictw z tytułu analogicznych umów. Innymi słowy pozwany stale pozostaje w opóźnieniu wobec takich kontrahentów, jak powód i stale na etapie sądowym powołuje się na klauzule nadużycia prawa przez reprezentujące powoda różne nadleśnictwa (por. SO w Rzeszowie VI Ga 372/15, VI Ga 226/16, 311/16, 314/16), czyniąc sobie z tego tytułu niejako zasadę. Tymczasem przepis art. 5 kc ma charakter absolutnego wyjątku, zwłaszcza w aspekcie celu Ustawy o terminach zapłaty...i przepisów ius cogens w tej ustawie zawartych oraz wobec podmiotów profesjonalnych w obrocie gospodarczym. Metoda obrony pozwanego analogiczna we wszystkich takich sprawach w istocie powoduje, w razie jej usankcjonowania przez sądy, wyłączenie co do zasady mocy obowiązującej przepisu art. 10 cyt. Ustawy wobec pozwanego. Okazjonalne, przypadkowe, a do tego nieznaczne, nawet 10-cio dniowe, jak w tej sprawie, opóźnienie w płatności może usprawiedliwiać pozwanego na zasadzie wyjątku z powołaniem się na art. 5 kc , ale nie można z tego czynić stałego procederu.

Z tych względów sąd w tym składzie, podzielając zresztą przeważające stanowisko tut. Sądu Okręgowego w Rzeszowie w analogicznych sprawach (wszystkie w/w, za wyjątkiem sprawy VI Ga 314/16, gdzie SO orzekł odmiennie przyjmując kilkudniowe opóźnienie jako uzasadniające zastosowanie art. 5 kc) zmienił zaskarżony wyrok na podst. art. 386 § 1 kpc zgodnie z wnioskiem apelacji.

Dodać jedynie należy, iż wskazanie na rozprawie apelacyjnej alternatywnej podstawy żądania pozwu w postaci zapisu § 4. 10 umowy nie stanowiło zmiany powództwa. Zapis ten zawierał powtórzenie przepisu art. 10 Ustawy o terminach zapłaty..., gdzie podstawą faktyczną i prawną tego żądania była nieterminowa zapłata i naliczona z tego tytułu kwota 40 euro i to żądanie nie uległo zmianie. Jednocześnie nie mógł w/w zapis umowy stanowić samodzielnej podstawy dochodzenia roszczenia na zasadzie swobody umów, bowiem stanowiłby w istocie niedopuszczalne zastrzeżenie kary umownej (ryczałt za opóźnienie z zapłacie) od niewykonania świadczenia pieniężnego (art. 483 kc), co czyniłoby ten zapis nieważny z mocy prawa na podst. art. 58 § 1 kc. Nie jest jednak nieważny w świetle wyjątku od art. 483 kc, jaki stanowi przepis art. 10 cyt. Ustawy.

W zakresie kosztów postępowania pierwszoinstancyjnego Sąd Okręgowy orzekł na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz w zw. z § 6 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2002 r., nr 163, poz. 1349, z późn. zm.) zasądzając od pozwanego na rzecz powoda kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. W przedmiocie kosztów postępowania odwoławczego orzeczono jak w pkt 2 wyroku - na podstawie art. 108 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt. 1 w zw. z § 6 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1349, z późn. zm.), zasądzając od pozwanego łącznie kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Na podstawie art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz powoda kwotę 30 zł tytułem opłaty od pozwu, której powód nie miał obowiązku uiścić. Analogiczne rozstrzygnięcie zapadło w odniesieniu do opłaty od apelacji.